

Parlamentul României

Camera Deputaților

Nr. 1/3124/LD
08.10.2018

Domnului Valer Dorneanu
Președintele Curții Constituționale a României

Stimate domnule președinte,

În temeiul prevederilor art. 146 lit. e) din Constituția României, ale art. 34 din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, și ale art. 34 lit. e) din Regulamentul Camerei Deputaților, formulez prezenta:

CERERE

DE SOLUȚIONARE A CONFLICTULUI JURIDIC DE NATURĂ

CONSTITUȚIONALĂ

Între:

- **Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție**, ca parte a autorității judecătorești

și

- **Parlamentul României**, ca unica autoritate legiuitoare a țării;
- **Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe judecătorești**, ca putere judecătorească care trebuie să înlăture justitia numai în numele legii,

constând în faptul că Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (PICCJ), prin semnarea protocoalelor secrete cu Serviciul Român de Informații (SRI), având numărul dat de Parchet 00750 din 04.02.2009 și, respectiv, nr. 09472 din 08.12.2016, și-a încălcat propriile competențe constituționale și, uzurpând competențele Parlamentului, a investit Serviciul Român de Informații cu competența de a desfășura activități specifice organelor de cercetare penală, fapt interzis în mod expres de legiuitor prin Legea 42/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații.

Primul protocol, din 2009, a fost semnat din partea PICCJ de către Laura Codruta Kovesi, în calitate de Procuror general al PICCJ, și procuror Gabriela Scutea, în numele procurorului Tiberiu Nițu, care ocupa atunci funcția de prim-adjunct al Procurorului general al PICCJ, iar din partea SRI de către George Maior, în calitate de director al SRI, și Florian Coldea, în calitate de prim-adjunct al directorului SRI.

Cel de-al doilea protocol, din 2016, a fost semnat, din partea PICCJ, de către Augustin Lazăr, în calitate de Procuror general al PICCJ, iar din partea SRI, de către Eduard Hellvig, în calitate de director al SRI.

Aceste protocoale secrete clasificate dintre Ministerul Public și Serviciul Român de Informații nici nu au fost comunicate instanțelor și nici nu au fost făcute publice, cu atât mai mult nu au fost publicate în Monitorul Oficial, ceea ce a condus la:

- a) desfășurarea urmăririi penale și strângerea de probe de către lucrătorii SRI și parchete pe baza unor norme/reguli secrete, care, din punct de vedere juridic, sunt inexistente, atât timp cât Constituția reglementează strict și expres modul de adoptare și intrare în vigoare a legilor și condiționează existența acestora de publicarea în Monitorul Oficial;
- b) imposibilitatea persoanelor acuzate de a invoca, pe durata urmăririi penale sau a judecății, excepțiile nulităților prevăzute de Codul de procedură penală privind modul nelegal de administrare a probelor, nulități pe care legiuitorul le-a prevăzut în lege în vederea protejării dreptului constituțional al persoanei la apărare, la un proces echitabil și la acces efectiv la justiție;
- c) imposibilitatea instanțelor de a se pronunța efectiv pe legalitatea acestor probe, de a le cenzura, din moment ce, în afara Ministerului Public și a SRI, conținutul protocoalelor era necunoscut nu doar celorlalte părți din proces, ci și judecătorilor.

Conflictul juridic de natură constituțională a fost generat de Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție care, prin încheierea protocoalelor menționate cu Serviciul Român de Informații, ce au permis SRI-ului să interfereze în urmărirea penală și să acționeze asemenea unui organ de cercetare penală, s-a comportat ca un **legiuitor** interferând, în mod discreționar, în atributul exclusiv al Parlamentului ca **“unică autoritate legiuitoare a țării”**, așa cum este reglementat în art. 61 alin. (1) din Constituție.

Procedând în acest mod, **Procurorii Generali al României de la data semnării celor două protocoale, Laura Codruta Kovesi și, respectiv, Augustin Lazar în calitate de reprezentanți ai Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit art. 62 alin. (1) și art. 71 din Legea nr. 304/2004** privind organizarea judiciară, cu modificările și completările ulterioare, **au uzurpat competența Parlamentului de unică autoritate legiuitoare**, fapt ce a condus la apariția prezentului conflict juridic de natură constituțională.

În același timp, Ministerul Public, prin acțiunea sa, a adus atingere și atributului constituțional al Înaltei Curți de Casație și Justiție și al celorlalte instanțe de judecată, de înfaptuire a justiției, așa cum acesta este definit de art. 124 și art. 126 din Constituție.

Astfel, potrivit art. 124 alin. (1) și (3) din Constituție, **“justiția se înfăptuiește în numele legii”** iar **“judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”**.

De asemenea, potrivit art. 126 alin. (1) și (2) din Constituție, **“justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege”**, iar **“Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege”**.

Or, prin încheierea acestor protocoale secrete cu Serviciul Român de Informații, ce au modificat sau completat conținutul normelor de procedură penală, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiției a interferat în activitatea de judecată într-un mod pe care judecătorii nu aveau cum să îl cunoască, cât timp aceste protocoale erau secrete. Ministerul Public a determinat prin aceasta judecătorii să se supună nu doar legii, ci și unor protocoale de cooperare secretă cu SRI, aceștia judecând, în fapt, fără să cunoască, în baza unor probe adunate în temeiul acestor protocoale secrete, care scapă cenzurii judecătorilor, deși cuprind atât proceduri situate în afara legii, cât și proceduri contrare legii, respectiv Codului de procedură penală.

Ca atare, prin acest comportament, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, încălcând principiul colaborării loiale dintre puterile statului, prin acte obscure, secrete, a generat un conflict juridic de natură constituțională cu o dublă valență, pe de o parte, în raport cu Parlamentul, ca putere legislativă, iar, pe de altă parte, cu Înalta Curte de Casație și Justiție și cu instanțele judecătorești, ca putere judecătorească.

I. Situația de fapt

Pe data de 30 martie 2018, după lungi dezbateri publice, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a adus la cunoștința întregii opinii publice, printr-un comunicat, conținutul protocolului secret semnat cu Serviciul Român de Informații având nr. 00750 din 04.02.2009, declassificat pe data de 29.03.2018 și reînregistrat sub nr. 884/C din aceeași dată.

Acest protocol a fost “abrogat” abia la data de 08.12.2016, prin art. 27 a protocolului nr. 09472 din 08.12.2016, încheiat între aceleași părți, data de la care raporturile dintre Parchetul de pe lângă ICCJ și Serviciul Român de Informații au fost guvernate de normele secrete cuprinse în acest nou protocol.

De altfel, chiar termenul “abrogare” folosit de cele două părți, în conținutul protocolului din 2016 cu referire la protocolul din 2009, relevă neîndoiește faptul că Ministerul Public a dat valențe de act normativ celor două acte, prin depășirea abuzivă a limitelor sale constituționale.

Mai mult, din analiza numerelor de înregistrare clasificate pe care le-au primit protocoalele, rezultă că acestea au fost clasificate ca „secrete de stat”, prin urmare, accesul la acestea era extrem de limitat.

În concluzie, conținutul acestor protocoale clasificate, veritabile acte normative secrete, a fost necunoscut instanțelor și cetățenilor acestei țări. Pe de altă parte, analiza comparativă a normelor legale publice adoptate de Parlament – atât cele cuprinse în legea privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, cât și cele ale Codului de procedură penală – cu prevederile secrete din protocoalele de “cooperare” dintre Parchetul de pe lângă ICCJ și SRI relevă faptul că Ministerul Public a dublat legislația procedural penală cu o serie de norme secrete, unele în vadita contradicție cu Constituția și legile publice, care au fost cunoscute numai de către părțile semnatare ale protocoalelor.

II. Admisibilitatea prezentei cereri

1. Autorul sesizării

Conform art. 146 lit. e) din Constituție, titularii dreptului care pot cere Curții Constituționale să soluționeze un conflict juridic de natură constituțională sunt *“președintele României, unul dintre președinții celor două Camere, primul ministru sau președintele Consiliului Superior al Magistraturii”*.

Actuala cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională este admisibilă din această perspectivă, sesizarea fiind făcută de către președintele Camerei Deputaților.

2. Părțile în conflict

Curtea Constituțională a statuat, în jurisprudența sa, ca *“autoritățile publice”* care pot fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională sunt cele prevăzute de Titlul III din Constituție.

Ministerul Public, ca parte generatoare a acestui conflict, este autoritate de rang constituțional prevăzut la art. 131 din Constituție.

Parlamentul României este unica autoritate legiuitoare a țării, fiind consacrată ca atare de art. 61 din Constituție.

Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe formează puterea judecătorească, singura abilitată constituțional *“să îndeplinească justiția”*, conform celor prevăzute de art. 1 alin. (4) coroborat cu art. 126 din Constituție.

Prin urmare, părțile implicate în conflict sunt *“autorități publice”* de rang constituțional, apte așadar să fie părți ale unui conflict juridic de natură constituțională.

3. Noțiunea de conflict juridic de natură constituțională

Prin Decizia nr. 358/2018, Curtea Constituțională a făcut un rezumat al jurisprudenței sale în materie, reiterând criteriile principale în funcție de care se stabilește dacă există sau nu un conflict constituțional.

Astfel, în par. 63 din Decizia 358/2018, Curtea Constituțională a arătat că:

”Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, conflictul juridic de natură constituțională presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate ori mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței ori în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor (Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005). Totodată, conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale (Decizia nr. 97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 5 martie 2008). Mai mult, Curtea a statuat că textul art. 146 lit. e) din Constituție „stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice

conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea“ (Decizia nr. 270 din 10 martie 2008). Prin urmare, potrivit jurisprudenței Curții, conflictele juridice de natură constituțională „**nu se limitează numai la conflictele de competență, pozitive sau negative, care ar putea crea blocaje instituționale, ci vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției**“ (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 901 din 17 iunie 2009, Decizia nr. 1.525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 818 din 7 decembrie 2010, Decizia nr. 108 din 5 martie 2014 sau Decizia nr. 285 din 21 mai 2014).”

Raportat la cauza de față, aceste condiții sunt în mod evident îndeplinite, avându-se în vedere faptul că:

a) este vorba despre acte, în speță încheierea a două protocoale semnate cu Serviciul Român de Informații sub nr. 00750 din 04.02.2009, respectiv nr. 09472 din 08.12.2016, prin care Ministerul Public:

- i. pe de o parte, și-a declinat propria competență constituțională de “apărător al ordinii de drept”,
- ii. iar, pe de altă parte, și-a depășit competențele constituționale, uzurpându-le pe cele ale Parlamentului, cu efect direct asupra competențelor instanțelor de judecată de a înlăptui justiția în numele legii;

b) s-a creat o situație litigioasă cu caracter juridic de natură constituțională, născută între Parchetul de pe lângă ICCJ și Parlamentul României, precum și între Parchetul de pe lângă ICCJ și Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe, în legătură cu întinderea și valorizarea competențelor constituționale ale autorităților publice menționate.

În ceea ce privește competența exclusivă a Curții Constituționale de a tranșa această situație litigioasă, facem trimitere la dezlegările date de aceasta prin decizia 358/2018, unde reține că:

“66. (...) **Puterea publică în mod axiomatic are caracter unic și organizat, iar, în sistemul de drept continental, instrumentul juridic primar care ordonează puterea publică este actul fundamental al statului, respectiv Constituția sau Legea fundamentală, după caz. Acesta, prin natura sa, implică, pe de o parte, o dimensiune constitutivă, care vizează stabilirea/instituirea puterilor statului și a autorităților publice fundamentale, și, pe de altă parte, o dimensiune atributivă, care vizează conferirea și definirea atribuțiilor/competențelor autorităților publice antereferite. Așadar, puterea publică nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune diviziunea funcțiilor între diferitele autorități publice, iar în privința celor de rang constituțional aceasta își are, în mod evident, temeiul direct și originar în Constituție. Prin urmare, Constituția, de principiu, trebuie să realizeze o diviziune coerentă și complementară a funcțiilor puterii publice între autoritățile publice de rang constituțional, revenind Curții Constituționale competența ca, în ipoteza unor conflicte apărute în interpretarea normelor constituționale, să tranșeze problema de drept constituțional.**

67. (...) Prin urmare, **stabilirea și delimitarea atribuțiilor/competențelor constituționale între două autorități publice de natură constituțională reflectă un raport de drept constituțional pur, în sensul că ele formează obiectul de reglementare al Constituției, neputând fi reglementate prin norme juridice aparținând altor ramuri de drept.**”

În ceea ce privește competența exclusivă a Curții Constituționale de a soluționa conflicte juridice de natură constituțională, Curtea s-a pronunțat deja în mod tranșant prin Decizia nr. 358/2018, arătând că:

“74. Prin urmare, astfel fiind stabilită competența instanței constituționale, rezultă că **numai aceasta are competența de a soluționa raporturi pure de drept constituțional și, în consecință, de a decide cu privire la întinderea atribuțiilor constituționale ale celor două autorități publice de rang constituțional**; de aceea, în această ecuație, competența instanțelor de contencios administrativ este exclusă. În aceste condiții, **sanctiunea greșitei aprecieri a întinderii competenței, prevăzute de Constituție, a unei autorități publice de rang constituțional, obiectivizată în acte/fapte concrete, ce se subsumează unui raport de drept constituțional, este, în mod firesc, una de drept constituțional, distinctă de cea administrativă, respectiv constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională de către Curtea Constituțională, cu consecința revenirii la starea de constituționalitate.**”

În concluzie, sesizarea este făcută de un titular al dreptului de sesizare a CCR, părțile implicate în conflict sunt “autorități publice” în sensul Constituției, iar conflictul este juridic de natură constituțională, motiv pentru care cererea este admisibilă.

III. Scurt istoric privind relația dintre serviciile de informații, inclusiv fosta Securitate, și justiție în perioada comunistă și după, precum și modul comunist de înfăptuire al justiției

În soluționarea conflictului juridic de natură constituțională generat ca urmare a semnării protocoalelor secrete dintre PICCJ și SRI, este esențială o scurtă trecere în revistă a modului în care a evoluat legislația cu privire la implicarea Securității, și ulterior a Serviciului Român de Informații în urmărirea penală, pentru a înțelege pe deplin sensul opțiunilor legale ale legiuitorului în perioada post-comunistă și gravitatea încălcării lor de către PICCJ.

Practic, opțiunea legiuitorului exprimată prin actele normative adoptate după 1989, de rupere totală a justiției de fosta Securitate, în spiritul valorilor proclamate de Revoluție, așa cum arată Constituția, a fost subversiv înlocuită de veritabilele norme secrete de procedură penală incluse în cele două protocoale, prin care Ministerul Public a permis SRI să exercite “ancheta penală” în aceeași măsură cu procurorii, în echipe mixte, așa cum făcea fosta Securitate comunistă în epoca cea mai neagră a istoriei comuniste, cea a “stalinizării” justiției.

Prezentarea succintă a evoluției legislației relevante în timp conduce la această concluzie, după cum reiese din cele de ce urmează.

A. Fosta Securitate comunistă ca „organ de cercetare penală” și Serviciul Român de Informații

1. Perioada comunistă până în 1968

Prin Legea 3/1956, publicată în Buletinul Oficial nr. 11 din 4 aprilie 1956, art. 186 din Codul de procedură penală din acea perioadă (al lui Carol) a fost modificat astfel încât organele Securității să devină “anchetatori penali” alături de procurori.

“Art. 186

Urmărirea penala se efectuează de către organele de ancheta penală. În cazurile în care ancheta penală nu este obligatorie, urmărirea penală se efectuează și de organele de cercetare penală.

Organele de anchetă penală sunt:

- a) anchetatorii penali din Procuratura Republicii Populare Române;*
- b) anchetatorii penali de securitate.”*

Prin modificari ulterioare, din 1957, la respectivul Cod de procedură penală s-a prevazut la art. 186f IV. b): *“cauzele privitoare la infracțiunile contra securității statului se anchetează de către **anchetatorii penali de securitate**, chiar dacă sunt de competența instanțelor militare”*.

Prin Decretul 213/1960 a fost modificat art. 475 din Codul de procedură penală făcându-se referire la anchetatorii penali ai securității:

*“La punerea în vedere a îvinuirii, la prezentarea lucrărilor și materialului de urmărire penală, precum și la orice ascultare sau confruntare a minorului, vor fi citați unul dintre părinți, tutorele sau persoana în îngrijirea căreia se afla minorul, precum și delegatul autorității tutelare spre a fi de față la efectuarea actelor de urmărire penală mai sus-arătate. Dispozițiile articolului de față sunt aplicabile în cazurile în care urmărirea penală se efectuează de către **anchetatorul penal de securitate**, numai dacă și în măsura în care acesta socotește necesar.”*

2. Perioada comunistă 1968-1989

Odata cu intrarea în vigoare a Codului de procedură penală din 1968, organele Securității comuniste nu au mai avut drept să facă “ancheta penală”, ci doar să facă „acte premergătoare” și să fie organe de cercetare penală pe infracțiuni specifice ce țin de siguranța statului. Organele Securității, însa, aveau dreptul de a pune în executare mandatele de reținere și de arestare.

Art. 152

Executarea mandatului

*Când mandatul de arestare a fost emis după ascultarea inculpatului, procurorul sau președintele completului de judecată care a emis mandatul înmânează un exemplar al mandatului persoanei arestate, iar un alt exemplar îi trimite organului de miliție, pentru a fi predat la locul de deținere odată cu arestatul. (...) **Când mandatul de arestare a fost emis într-o cauză de competența organelor de cercetare ale securității, mandatul de arestare se poate trimite și acestor organe, în vederea executării.***

Art. 164

Organele care aduc la îndeplinire măsurile asiguratorii

*[...] **De asemenea, organul de cercetare al securității** poate dispune ca măsura asiguratorie să fie adusă la îndeplinire de către funcționari anume desemnați de către Președintele Consiliului Securității Statului.*

Art. 184

Executarea mandatului de aducere

*Mandatul de aducere se execută prin organele de miliție, iar **în cauzele de competența organelor de cercetare ale securității, și de către aceste organe.***

Art. 201

Organele de urmărire penală Urmărirea penală se efectuează de către procurori și de către organele de cercetare penală. Organele de cercetare penală sunt:

*a) **organele de cercetare ale securității;***

b) organele de cercetare ale miliției;

c) organele de cercetare speciale;

Ca organe de cercetare ale securității și miliției funcționează lucrători operativi anume desemnați din Ministerul Afacerilor Interne și din **Consiliul Securității Statului**.

Art. 206

Competența organelor de cercetare ale securității

Cercetarea penală se efectuează de către organele de cercetare ale securității, indiferent de calitatea făptuitorului, în următoarele infracțiuni prevăzute de Codul penal: art. 155-173, precum și infracțiunile arătate în art. 28 pct. 1 lit. g.

Art. 208

Competența organelor de cercetare penală speciale

Cercetarea penală se efectuează și de următoarele organe speciale:

*d) ofițerii de grăniceri, precum și ofițerii anume desemnați din Ministerul Afacerilor Interne și din **Consiliul Securității Statului** pentru infracțiunile de frontieră;*

Art. 224

Acte premergătoare

*În vederea sesizării din oficiu și a începerii urmăririi penale, organul de cercetare penală poate efectua acte premergătoare. De asemenea, în vederea strângerii datelor necesare organelor de urmărire pentru începerea urmăririi penale, pot efectua acte premergătoare și lucrătorii operativi din Ministerul Afacerilor Interne și din **Consiliul Securității Statului**, anume desemnați în acest scop. Procesul-verbal prin care se constată efectuarea unor acte premergătoare poate constitui mijloc de probă.*

Se poate observa ca, în conformitate cu art. 206, competența de cercetare penală a organelor Securității era circumscrisă unor anumite infracțiuni enumerate limitativ în Codul penal, iar în conformitate cu art. 224, organele securității puteau efectua “acte premergătoare” în restul infracțiunilor.

Aceste prevederi au fost în vigoare până la căderea comunismului.

3. Perioada post-comunistă

Imediat după căderea comunismului, tocmai pentru a rupe urmărirea/cercetarea penală de influența/interferența Securității comuniste și a urmașilor ei, pe 10 ianuarie 1990 a fost emis de președintele Consiliului Frontului Salvării Naționale **Decretul-Lege 12/1990** prin care, printre altele, art. 206 din Codul de procedură penală comunist a fost abrogat.

“De asemenea, sunt și rămân abrogate dispozițiile art. 206 din Codul de procedură penală privind competența organelor de cercetare ale securității”, s-a spus în decret.

Art. 206 din Codul de procedură penală din 1968 a rămas abrogat pe toată perioada post-comunistă, până în 2014, când respectivul Cod de procedură penală a fost abrogat integral și înlocuit de Noul Cod de procedură penală.

După alegerile parlamentare din 1990, noul legiuitor post-comunist a adoptat o serie de acte normative prin care a scos din Codul de procedură penală competențele care erau atribuite organelor Securității.

Mai mult, prin Legea 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, legiuitorul a stabilit expres la art. 13 ca “*Organele Serviciului Român de*

Informații nu pot efectua acte de cercetare penală, nu pot lua măsura reținerii sau arestării preventive și nici dispune de spații proprii de arest”.

Asadar, competența de cercetare penală a SRI-ului, ca urmaș al Securității comuniste, a fost abrogată expres de legiuitor din Codul de procedură penală, iar în legea sa de organizare legiuitorul a stabilit expres că organele SRI nu pot face “acte de cercetare penală”.

Din 1990 până în 2016, conform legii adoptate de legiuitorul ordinar sau delegat și publicată în Monitorul Oficial, SRI nu avea nici atribuții în urmărirea penală, care să fi fost trecute în Codul de procedură penală, și nici dreptul să facă acte de cercetare penală, lucru ce le-a fost interzis expres prin legea de organizare.

Abia în 2016, prin Ordonanța 6/2016, despre care s-a discutat în spațiul public, SRI-ul a primit competențe de “organ de cercetare penală specială”, cum era în perioada comunistă, însă și acestea în limitele pe care le vom expune în cuprinsul prezentei sesizări, limite care au fost depășite de protocolul din 2016.

Este evident, așadar, că poziția constanță a legiuitorului post-comunist a fost aceea de a interzice serviciilor de informații să se mai implice în procesul penal, interzicându-le expres să facă orice acte de urmărire/cercetare penală și limitând acțiunea acestora doar la acordarea sprijinului tehnic sau efectuarea de acte premergătoare în anumite tipuri de infracțiuni.

Aceasta voință a legiuitorului de a rupe legătura maligăa dintre justiție și servicii, legiferată ca atare, a fost o aplicare concretă a principiului Constituțional cuprins în art. 1 alin. (3) , potrivit căruia “*România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate*”.

B. Justiția stalinistă și justiția democratică

Pe lângă implicarea organelor represive ale Securității comuniste în anchetele penale, a doua caracteristică a justiției comuniste constă în faptul ca aceasta se făcea nu doar în temeiul procedurilor și legilor care erau publice, ci și duăa proceduri și norme secrete, care erau cunoscute doar anchetatorilor penali și judecătorilor.

Este de notorietate, bunăoară, că în perioada justiției staliniste au fost români anchetați, condamnați și chiar executați pentru că ar fi încălcat articole de lege care nu erau publice.

Ca exemplu, Raportul final din 2006 al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, cunoscut și ca “raportul Tismăneanu”, alocă un subcapitol “legislației represive cu caracter secret” prin care, aplicându-se modelul sovietic de înfăptuire al justiției, s-a reușit în perioada comunistă impunerea terorii în masă în România.

“Legislația penală, cuprinsă în Codul Penal și în legile speciale sau decretele publicate în „Buletinul Oficial” care l-au modificat și completat în primele două decenii, a fost adăugită cu o serie de măsuri legislative de natură să contureze mai exact cadrul de acțiune și să mărească eficiența organelor represive. Acestea au constatat în așa-numite măsuri administrative luate de către organele Ministerului Afacerilor Interne asupra unor categorii

de persoane, **în baza unor decrete și hotărâri ale Consiliului de Miniștri care au avut în majoritatea lor un caracter secret. Secretizarea acestor măsuri represive a fost întreprinsă din mai multe rațiuni. Mai întâi, ele veneau în contradicție cu prevederile constituționale care enunțau (chiar dacă formal) drepturile și libertățile cetățenilor, pe care le încălcau în mod flagrant, dar și cu declarațiile pompoase ale autorităților comuniste privind libertatea care domnea în România. În Raportul asupra proiectului de Constituție a RPR, prezentat în fața Marii Adunări Naționale la 23 septembrie 1952, Dej afirmase: „Libertatea de conștiință, libertatea cuvântului, libertatea presei, libertatea de organizare etc sunt înscrise la loc de cinste în proiectul de Constituție”, declarație care ar fi fost contrazisă flagrant, dacă textele unor hotărâri ale Consiliului de Miniștri privind măsurile administrative ar fi fost făcute publice.**

Pe de altă parte, imaginea țării, transformată într-un imens gulag de către regimul „democrat popular”, deja evocată în numeroase mărturii publicate în Occident de către presa străină și de cea română din exil sau rostite la posturile de radio străine în limba română ar fi fost fundamentată oficial chiar de autoritățile din RPR, dacă aceste măsuri ar fi fost cunoscute. Prin intrarea într-un circuit public a unor decrete, hotărâri ale Consiliului de Miniștri și ale MAI sau simple decizii ministeriale ale șefilor Securității, în baza cărora sute de mii de oameni au fost afectați de internarea în lagăre, deportări, fixarea de domiciliu obligatoriu sau confiscări de bunuri, fără ca toate aceste victime să fi făcut obiectul unei decizii judecătorești în acest sens, regimul de la București ar fi dezvăluit astfel mijloacele represive de multe ori cu un caracter vădit arbitrar prin care își asigura stabilitatea. Sistemul ar fi fost nevoit astfel să se liberalizeze sau, în caz contrar, mai ales în noul context internațional al primilor pași de „dezgheț” al relațiilor est-vest, România, semnatară a Convenției de la Geneva și admisă în 1955 ca membru al Națiunilor Unite, ar fi fost pusă într-o situație delicată. Din aceste motive, asupra unei bune părți a legislației represive care a stat la baza acțiunilor Securității s-a păstrat un secret desăvârșit.

Chiar Codul Penal, o lege publică în esența ei, a fost modificat prin adăugirea unui articol care nu a fost niciodată publicat. Decretul cu nr. 62 din februarie 1955 a „completat” Codul Penal cu articolul 193 indice 1. În textul acestui articol era incriminată „activitatea intensă contra clasei muncitoare sau a mișcării revoluționare, desfășurată într-un post de răspundere în aparatul de stat sau într-un serviciu secret pe timpul regimului burghezomoșieresc”, pedepsită cu temniță grea pe viață și confiscarea totală a averii. Al doilea paragraf stipula: „Dacă fapta prevăzută în alineatul precedent a fost săvârșită într-un alt post decât într-unul de conducere, pedeapsa va fi de detențiune grea de la 5 la 25 de ani și confiscarea totală ori parțială a averii”.

În baza prevederilor citate, nepublicate în nici o ediție a Codului Penal, „au fost judecați și condamnați în 1955-1956 foști angajați ai Poliției, Siguranței și Serviciului Secret, arestați în anii 1948-1950”. În unele cazuri cercetate, s-au pronunțat retroactiv pedepse egale cu perioada de detenție, ceea ce indică „legalizarea” unor abuzuri (lungi detenții fără proces), în contextul politic care a urmat Conferinței de la Geneva din 1955.

Edificator pentru natura regimului comunist rămâne faptul că această tentativă de intrare în legalitate s-a făcut prin încălcarea unei norme juridice fundamentale, care nu permite administrarea unor pedepse prevăzute de lege săvârșite înainte de data intrării acesteia în vigoare. Bineînțeles, toate procedurile penale care au urmat Decretului 62 din 1955 s-au aplicat și ele în regim secret.

Completând legislația penală, o serie de măsuri legislative cu caracter secret au oferit Securității posibilitatea de a constitui în Republica Populară Română un adevărat

„Arhipelag Gulag”, după expresia consacrată de cunoscutul scriitor Aleksandr Soljenițin, care au avut la bază modelul sovietic.”

Pe baza acestui raport, pe data de 18 septembrie 2006, Președintele României Traian Basescu a condamnat comunismul, printr-un discurs în fața camerelor reunite ale Parlamentului, în care acuza, printre altele, “pseudo-justiția aservită complet intereselor totalitare”.

Or, după cum se vede, la doar 3 ani după discursul de condamnare a comunismului din fața Parlamentului, și implicit de condamnare a metodelor totalitare de înfăptuire a justiției, cum ar fi implicarea Securității în urmărirea penală ori înfăptuirea justiției pe acte secrete, Ministerul Public și Serviciul Român de Informații au semnat în 2009 un protocol secret comun de cooperare, în baza căruia au acționat așa cum Securitatea și procurorii acționau în perioada stalinistă a justiției.

IV. O scurtă analiză a celor două protocoale

A. Protocolul nr. 00750 din 04.02.2009

1. Chiar din articolul 1 se arată că: ***“Cooperarea între Parchet și Serviciu se realizează în temeiul legii și în conformitate cu prevederile prezentului protocol”.***

În mod uzual, formula folosită în cooperarea inter-instituțională este: “se realizează în conformitate cu prevederile prezentului protocol/acord/etc, ÎN CONDIȚIILE LEGII”, formulă ce subsumează legii întreg cuprinsul actului.

Protocolul pune însă semnul egalității între forța legii și forța protocolului. Astfel, conjuncția “și” denotă în mod evident că, pe lângă lege, părțile vor folosi prevederile protocolului în raporturile de cooperare.

2. **Domeniul cooperării, astfel cum este definit de protocol, excede și el cadrului legal, menționând că:** *“părțile cooperează, potrivit competențelor și atribuțiilor prevăzute de lege, în activitatea de valorificare a informațiilor din domeniul prevenirii și combaterii infracțiunilor împotriva securității naționale, a actelor de terorism, infracțiunilor ce au corespondent în amenințările la adresa siguranței naționale și a altor infracțiuni grave, potrivit legii”.*

Legea nu definește categoria “infracțiunilor ce au corespondent în amenințările la adresa siguranței naționale”, distinct de „infracțiuni împotriva siguranței naționale”, iar definiția dată noțiunii de “siguranța națională” a fost la rândul sau extinsă prin decizii secrete ale Consiliului Suprem de Aparare a Țării.

De asemenea, infracțiunile grave includ o categorie foarte largă de infracțiuni, care nu au nici o legătură cu domeniul de competență al SRI, astfel cum acesta este definit de lege. Noțiunea de „infracțiuni grave” este definită de art. 2 lit. b) din Legea 39/2003 și include infracțiuni precum omorul, violul, santajul, infracțiuni privind jocurile de noroc, infracțiuni de corupție, infracțiunile asimilate acestora, precum și infracțiunile în legătură directă cu infracțiunile de corupție, contrabanda etc., precum și orice altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii, al cărei minim special este de cel puțin 5 ani.

Prin protocol au fost extinse asadar, practic într-un mod nelimitat, competențele SRI în domeniul rezervat de legiuitor activității parchetelor.

3. Obiectivul cooperării include “constituirea de echipe operative comune care să acționeze în baza unor planuri de acțiune comune pentru exercitarea competențelor specifice ale părților, în vederea documentării faptelor prevăzute la art.2.”

“Documentarea” infracțiunilor înseamnă, în fapt, exercitarea unor activități specifice organelor de cercetare penală.

Acest fapt rezultă cu prisosință, de altfel, din rapoartele de activitate ale SRI din perioada ulterioară încheierii protocoalelor, rapoarte a căror conținut dobândesc consistență dacă ne raportăm la normele instituite de protocol și făcute publice în 2018.

Astfel, în raportul SRI din 2013 se arată că: **”Experți în domeniul juridic ai Serviciului, din cadrul structurilor teritoriale și centrale, au fost cooptați ca membri în echipe operative comune de cooperare cu structurile locale și centrale ale organelor de aplicare a legii în 463 de cazuri (față de 314 în 2012). În cadrul echipelor operative comune au avut loc numeroase întruniri, în cadrul cărora experți în domeniu juridic ai SRI au îndeplinit un rol însemnat în evaluarea juridică a situației operative și a măsurilor propuse pentru documentarea activităților infracționale. [...] Acestea au determinat efecte și reacții pozitive la nivelul beneficiarilor, multe dintre materiale fiind valorificate în cadrul probațiunii în dosare penale”**.

Similar, în raportul din 2014 este subliniat ca: **“Serviciul a acționat constant în direcția asigurării calității și consistenței datelor puse la dispoziție instituțiilor de aplicare a legii, acurateței și temeiniciei argumentării juridice și, respectiv, relevanței materialului probator sau indiciilor privind posibile mijloace de probă.”**

Această competență largă a SRI în domeniul cercetării penale încalcă flagrant opțiunea Parlamentului din perioada post-comunistă, exprimată prin norme legislative clare ce au diminuat drastic rolul SRI, așa cum rezultă și din istoricul prezentat la punctul III.

Astfel, în art. 13 din legea 14/1992, în forma în vigoare la data încheierii protocolului, în 2009, se prevedea în mod expres ca **“Organele Serviciului Român de Informații NU pot efectua acte de cercetare penală”**.

Singur lucru permis de legiuitor SRI în domeniul cercetării penale este prevăzut la art.12 din aceeași lege, unde se arată că, **“la solicitarea organelor judiciare competente, cadre anume desemnate din Serviciul Român de Informații pot acorda SPRIJIN LA REALIZAREA unor activități de cercetare penală pentru infracțiuni privind siguranța națională”**.

Ca atare, nici măcar în acest SINGUR CAZ DE EXCEPȚIE, de săvârșire a unor infracțiuni privind siguranța națională, cadrele SRI nu puteau efectua ele însele activitatea de cercetare penală, ci puteau acorda doar sprijin la realizarea acestora.

Or, Ministerul Public, prin protocolul încheiat în 2009, a golit de conținut norma emisă de Parlament, acordând aceste competențe SRI în mod secret și în contra voinței edictate de legiuitor.

4. Punerea în executarea a mandatelor de supraveghere tehnică

Potrivit Codului de procedură penală în forma în vigoare în 2009, punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică se făcea DOAR de procuror sau organul de cercetare penală desemnat de acestea. Organele de cercetare penală erau, la rândul lor, limitativ prevăzute de Codul de procedură penală, fără ca printre acestea să se numere și cadre din Serviciul Român de Informații.

Art. 91² C.pr.penală, sub titlul “Organele care efectuează interceptarea și înregistrarea”, prevedea în mod explicit că “**Procurorul procedează personal la interceptările și înregistrările prevăzute în art. 91¹ sau poate dispune ca acestea să fie efectuate de organul de cercetare penală**”.

Art. 91³, prevedea, de asemenea, că: “Convorbirile sau comunicările interceptate și înregistrate care privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau contribuie la identificarea ori localizarea participanților **sunt redate integral într-un proces-verbal de procuror sau de lucrătorul din cadrul poliției judiciare delegat de procuror**”.

Tot acest gen probatoriu, ce implică supravegherea tehnică, și folosit în masă, în zeci de mii de cauze penale, a fost administrat în baza protocolui, ce a golit de pur și simplu de conținut Codul de procedură penală.

Voința legiuitorului, exprimată prin legea publicată în Monitorul Oficial, a fost substituită cu voința și înțelegerea ocultă a Ministerului Public și a Serviciului Român de Informații, care au normat prin capitolul 3 din protocol o cu totul altă procedură decât cea prevăzută de lege, Ministerul Public cedându-și competența prevăzută de lege în materie de supraveghere tehnică către Serviciul Roman de Informatii.

Astfel, capitolul III din protocol este intitulat “Efectuarea activităților prevăzute de art. 91¹ și art. 91⁵ Cod procedură penală” și reglementează procedura de punere în executare a acestor mandate, într-un mod ce contravine flagrant Codului de procedură penală.

Prin art. 33 alin. (1) din Protocol se prevede că: “*punerea în executare a activităților dispuse prin autorizațiile emise de instanțele competente potrivit dispozițiilor art. 91¹- 91⁵Cod procedură penală va fi realizată de către SERVICIU, prin echipamente proprii*”.

Art. 34 alin. (2) prevede de asemenea că “(...) Serviciul va asigura transcrierea comunicărilor sau convorbirilor **considerante relevante în cauză**”.

Practic, voința legiuitorului este anihilată prin acest protocol, care stabilește CINE și CUM face interceptările și transcrierea acestora, **Codul de procedură penală rămânând inaplicabil**.

Astfel, interceptările se realizau de Seviciul Român de Informații, iar transcrierea interceptarilor NU se făcea în integralitate, așa cum prevedea Codul de procedură penală, ci doar în parte, în baza unei selecții a SRI care decidea ce convorbiri sunt relevante în cauză și ce nu. Cu alte cuvinte, SRI, în afara oricărui cadru procedural prevăzut de lege, făcea o primă selecție a probelor, fapt ce avea consecințe deosebit de grave asupra competenței instanțelor de înfăptuire a justiției cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, aspect asupra caruia vom reveni în punctul dedicat acestei probleme.

5. Efectuarea actelor premergătoare

Potrivit art. 16 din Protocol, ofițerii Serviciului Român de Informații "efectuează, prin lucrători operativi anume desemnați, activitățile prevăzute în art.224, alin.2 din Codul de Procedură Penală, în cazurile prevăzute la art.2".

Acest articol extinde competența stabilită de lege în acest caz, pentru că, potrivit art. 224 alin.2 din Codul de procedură penală, *în vederea strângerii datelor necesare organelor de urmărire penală pentru începerea urmăririi penale, pot efectua acte premergatoare și lucrătorii operativi din Ministerul de Interne, precum și din celelalte organe de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, anume desemnați în acest scop, pentru fapte care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale".*

Or, prin trimiterea făcută la art.2 din protocol, competența SRI de a face acte premergatoare a depășit limitele fixate de legiuitor – doar pentru fapte care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale –, fiind extinsă la o categorie extrem de largă de infracțiuni.

Practic, prin aceasta prevedere, s-a revenit la vechea formă a art. 224, cea anterioară anului 1989, care nu limita competența Securității de a efectua acte premergatoare doar la fapte ce privesc siguranța statului. Astfel, vechea formă prevedea ca „*de asemenea, în vederea strângerii datelor necesare organelor de urmărire pentru începerea urmăririi penale, pot efectua acte premergatoare și lucrătorii operativi din Ministerul Afacerilor Interne și din Consiliul Securității Statului, anume desemnați în acest scop. Procesul-verbal prin care se constata efectuarea unor acte premergatoare poate constitui mijloc de probă*”.

Cu alte cuvinte, PICCJ a „reînviat” o normă comunistă abrogată, repunând Serviciul Român de Informații în competențele vechii Securități comuniste, contrar voinței Parlamentului, care a legiferat în sensul ruperii justiției de vechile practici staliniste.

B. Protocolul nr. 09472 din 08.12.2016

În preambulul protocolului încheiat în 2016 între PICCJ și SRI se arată că acesta a fost încheiat având în vedere prevederile cuprinse în OUG 6/2016.

În această ordonanță, însă, se face referire o singură dată la încheierea unui protocol cu SRI, în art. 8 alin. (3), însă doar pentru stabilirea condițiilor concrete de acces la sistemele tehnice al organelor judiciare.

Un astfel de protocol cu SRI, nesecret, a fost încheiat de către PICCJ având nr. 2440/C din 08.12.2016.

În aceeași zi, însă, a fost semnat și protocolul cu nr. **09472**, care a fost clasificat, și care avea alt obiect de reglementare, vizând în special exercitarea de către SRI a atribuțiilor de organ de cercetare penală specială, dincolo însă de limitele stabilite prin OUG 6/2016.

Astfel, analiza protocolului trebuie precedată de o scurtă referire la conținutul Ordonanța 6/2016, prin prisma considerentelor cuprinse în decizia 51/2016 a Curții Constituționale.

În expunerea de motive a OUG 6/2016 se arată că aceasta a fost adoptată “*având în vedere faptul că la data de 16 februarie 2016, prin Decizia nr. 51/2016, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală*”.

Prin decizia 51/2016, Curtea Constituțională a analizat dispozițiile art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: *"Procurorul pune în executare supravegherea tehnică ori poate dispune ca aceasta să fie efectuată de organul de cercetare penală sau de lucrători specializați din cadrul poliției ori de alte organe specializate ale statului"*, declarand neconstituționala sintagma "alte organe specializate ale statului".

Consecința a fost aceea că, după decizia Curtii, punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică (intercepări, pe înțelesul celor mulți) mai putea fi făcută doar de către procuror și organele de cercetare penală. Conținutul rămas constituțional era, de altfel, similar cu cel din vechiul Cod de procedura penală, care prevedea că procurorul procedează personal la interceptări și înregistrări sau poate dispune ca acestea să fie efectuate de organul de cercetare penală (art. 91^{1/2} alin. 1 teza întâi din vechiul C.pr.pen.)

Deși teoretic procurorul și organele de cercetare penală erau singurele abilitate legale să pună în executare aceste măsuri, în realitate, însă, prin încheierea protocolului din 2009, această competență a fost transferată către SRI, după cum am aratat.

Prin modificările la noul Cod de procedură penală, fiind introdusă sintagma "alte organe specializate ale statului", s-a încercat a se da o acoperire legală faptului că SRI pune de fapt în executare aceste mandate și efectua interceptările, deși nu avea competență legală să o facă (vorbim de zeci de mii de mandate anual). Curtea Constituțională, prin decizia 51/2016, a spus că această sintagmă, în fapt un artificiu legal pentru a acoperi practica secretă a SRI în baza protocolului din 2009, este neconstituțional.

În esență, în decizia 51/2016 Curtea a reținut următoarele:

1. Curtea a analizat ce reprezintă, din punct de vedere al dreptului procesual penal, punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică și procesul-verbal de consemnare a activităților de supraveghere tehnică și a concluzionat că actele îndeplinite de organele prevăzute la art. 142 alin. (1) teza a doua din Codul de procedură penală reprezintă procedee probatorii care stau la baza procesului-verbal de consemnare a activității de supraveghere tehnică, ce constituie un mijloc de probă. Pentru aceste motive, organele care pot participa la realizarea acestora sunt numai organele de cercetare penală. Acestea din urmă sunt cele enumerate la art. 55 alin. (1) din Codul de procedură penală, respectiv procurorul, organele de cercetare penală ale poliției judiciare și organele de cercetare penală speciale.

2. În examinarea criticilor de neconstituționalitate, „Curtea constată că nicio reglementare din legislația națională în vigoare, cu excepția dispozițiilor art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală, nu conține vreo normă care să consacre expres competența unui alt organ al statului, în afara organelor de urmărire penală, de a efectua interceptări, respectiv de a pune în executare un mandat de supraveghere tehnică. Or, pornind de la datele concrete din speța dedusă controlului de constituționalitate, Curtea apreciază că reglementarea în acest domeniu nu poate fi realizată decât printr-un act normativ cu putere de lege, iar nu printr-o legislație infralegală, respectiv acte normative cu caracter administrativ, adoptate de alte organe decât autoritatea legiuitoare, caracterizate printr-un grad sporit de instabilitate sau inaccesibilitate (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 17 din 21 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 79 din 30 ianuarie 2015, paragrafele 67 și 94).”

În consecință, din decizia CCR rezultă explicit că punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică reprezintă un procedeu probatoriu, iar procesul verbal în care sunt consemnate conversațiile reprezintă mijloace de probă, ca atare ele pot fi efectuate DOAR de organe de cercetare penală, iar acestea trebuie definite ca atare doar de LEGE, nu și de acte administrative, cum sunt cele ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării sau protocoalele între-instituționale.

În aceste condiții a fost emisă OUG 6/2016, care aduce două modificări importante:

1. Prin articolul I completează articolul 57, alineatul (2) din Codul de procedură penală, prevăzând că: *"(...) De asemenea, organele de cercetare penală speciale pot efectua, în cazul infracțiunilor contra securității naționale prevăzute în titlul X din Codul penal și infracțiunilor de terorism, din dispoziția procurorului, **punerea în aplicare a mandatelor de supraveghere tehnică**".*
2. Articolul 13 din Legea 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații se modifica astfel: *"Art. 13. - Organele Serviciului Român de Informații nu pot efectua acte de cercetare penală, nu pot lua măsura reținerii sau arestării preventive și nici dispune de spații proprii de arest. Prin excepție, organele Serviciului Român de Informații pot fi desemnate organe de cercetare penală speciale conform art. 55 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală **pentru punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică, conform prevederilor art. 57 alin. (2) teza finală din Codul de procedură penală**".*

În același timp însă este important de subliniat că OUG 6/2016 reglementează faptul că Centrul Național de Interceptare a Comunicațiilor din cadrul Serviciului Român de Informații, la cererea organelor de urmărire penală, asigură accesul nemijlocit și independent al acestora la sistemele tehnice în scopul executării supravegherii tehnice prevăzute la art. 138 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală.

Centrul Național de Interceptare a Comunicațiilor există și funcționează, însă, în afara "legii", așa cum este definită de Constituție și jurisprudența Curții Constituționale: să fie emisă/adoptată de organul legiuitor, să fie publică, accesibilă, previzibilă și clară.

Astfel, prin Hotărârea CSAT nr. 0068/2002, care e clasificată, Serviciul Român de Informații a fost desemnat ca Autoritate Națională în domeniul realizării interceptărilor și al relațiilor cu operatorii de telecomunicații, fapt ce contravine exigențelor constituționale, fapt reținut de CCR prin decizia 51/2016, precitate.

Dincolo de acest aspect, prin OUG 6/2016, Serviciul Român de Informații a devenit organ de cercetare penală specială, însă cu o dublă limitare:

- din punct de vedere al competenței materiale, este limitat doar la infracțiunile contra securității naționale prevăzute în titlul X din Codul penal și infracțiunile de terorism,
- din punct de vedere al actelor de cercetare penală pe care le poate efectua, este limitat strict la punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică.

Ca atare, orice act infralegal ar fi fost adoptat (protocoale, regulamente, ordine interne etc.) trebuia în mod obligatoriu să respecte aceste limitări prevăzute de lege, precum și considerentele Deciziei 51/2016 a Curții Constituționale.

În fapt însă, analiza protocolului din 2016 relevă faptul că acesta a depășit cu mult cadrul legal, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție substituindu-se, din nou, Parlamentului sau Guvernului – în acest caz –, ca legiuitor delegat.

Exemplificăm punctual câteva dispoziții din protocol care contravin prevederilor Constituționale și legale, după cum urmează:

1. Protocolul din 2016 extinde cooperarea SRI – Ministerul Public dincolo de limitele prevăzute de OUG 6/2016.

Astfel, pe lângă cooperarea pe infracțiunile contra securității naționale prevăzute în titlul X din Codul penal și infracțiunilor de terorism, infracțiuni prevăzute de OUG 6/2016, protocolul din 2016 include și cooperarea SRI – Ministerul Public pe infracțiunile săvârșite de cadre militare ale serviciului, conform art. 2 lit.a din protocol.

Protocolul adaugă la lege și permite SRI să acționeze în alte domenii decât cele privind siguranța națională și terorismul, printr-o mențiune clară: „valorificării informațiilor referitoare la săvârșirea infracțiunilor prevăzute de legislația în vigoare”, prevedere conținut de art.2 lit. b) din protocol.

2. Cooperarea definită de protocol depășește cu mult limitele stabilite prin OUG 6/2016, stabilind că aceasta privește identificarea, investigarea și documentarea faptelor ce întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor mai sus menționate. Cu alte cuvinte, dacă ordonanța permitea SRI doar să pună în executare mandatele de supraveghere tehnică pentru anumite infracțiuni, prin protocol competențele acestuia se extind pe absolut orice act de cercetare penală, ceea ce legea interzice expres.

3. Lit. e) din art. 2 reia această competență, stabilind expres “realizarea atribuțiilor organelor de cercetare penală”, deși legea le limitează foarte mult în cazul SRI, așa cum am arătat la punctul 2.

4. Protocolul din 2016 reia practica din vechiul protocol din 2009, prin care procurorii raportau SRI modul de valorificare a informațiilor primite, conform art. 6 alin. (1) din protocol.

Prin această prevedere, procurorii devin subordonați ofițerilor de informații ai SRI, deoarece numai cineva inferior ar putea da raport despre ce face unui superior.

Constituția prevede că procurorii supraveghează activitatea organelor poliției judiciare și că acționează conform principiului controlului ierarhic, în baza căruia actele, măsurile dispozițiile lor sunt verificate de către procurorul lor ierarhic superior.

Nici în Constituție și nici în lege, însă, nu este prevăzut ca procurorii să dea raport cuiva, cu atât mai mult cuiva din afara Ministerului Public. O asemenea obligație le încalcă obligația constituțională la imparțialitate.

5. Art.11 prevede că SRI va face traducerea unor materiale de interes sau acte de translație, permițând acestuia să se implice în cercetarea penală.

6. Art. 18 alin. 2, prevede că în cazul în care una din părți intenționează valorificarea informațiilor primite, potrivit competențelor proprii, este obligatorie obținerea acordului prealabil al părții care le-a pus la dispoziție.

Cu alte cuvinte, Parchetul poate valorifica o informație ce poate fi esențială pentru cauză, doar cu acordul SRI, fapt ce implică o ingerință și un drept de dispoziție nepermis al acestuia asupra actului de înfăptuire a justiției, în cazul judecătorilor, sau de participare la înfăptuirea acesteia, în cazul procurorilor. O prevedere similară era și în protocolul din 2009.

În baza acestei prevederi procurorul nu mai e singurul titular al acțiunii penale, ci împărtășește acest atribut și cu SRI, lucru pe care Constituția nu-l prevede.

7. Cooperarea poate fi extinsă și la alte domenii, deși nu există un cadrul legal pentru așa ceva.

În concluzie, prin încheierea acestui protocol, Parchetul de pe lângă ICCJ și-a arogat în mod abuziv competențe legiuitoare, uzurpând din nou, în acest mod, competența exclusivă a Parlamentului.

V. Fondul cauzei

V.1. Rolul Ministerul Public

Art. 131 din Constituție, vorbind despre „Rolul Ministerului Public”, stabilește că:

„(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

(2) *Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.*

(3) *Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.”*

Mai mult, art. 132 din Constituție, vorbind despre „statutul procurorilor”, prevede că:

„(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

(2) *Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.”*

În ceea ce privește competențele constituționale și legale ale Ministerului Public, în Decizia 68/2017, Curtea Constituțională a reținut că: „95. (...) dispozițiile art.131 din Constituție stabilesc că "(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor", iar procurorii constituiți în parchete "conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii." De asemenea, art.132 alin.(1) din Constituție prin care se reglementează Statutul procurorilor statuează că "Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției".

96. *Atribuțiile Ministerului Public sunt reglementate de dispozițiile art.62 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, care la alin.(3) și (4) prevăd că "Procurorii își exercită funcțiile în conformitate cu legea, respectă și protejează demnitatea umană și apără drepturile persoanei", respectiv că "Parchetele sunt independente în relațiile cu instanțele judecătorești, precum și cu celelalte autorități publice." Dispozițiile art.63 din Legea nr.304/2004 prevăd în mod expres atribuțiile procurorilor, care vizează, în principal, efectuarea urmăririi penale în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, conducerea și supravegherea activității de cercetare penală a poliției judiciare, sesizarea instanțelor*

judecătorești pentru judecarea cauzelor penale, exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege.”

În ceea ce privește principiul legalității, în baza căruia Ministerul Public își desfășoară activitatea, prin Decizia nr. 475/2017, Curtea Constituțională a arătat că:

*“36. Principiul legalității este, în sensul atribuit de Legea fundamentală, specific activității procurorilor, care, în virtutea acestuia, **au obligația de a-și îndeplini atribuțiile numai în conformitate cu dispozițiile legii, fără posibilitatea de a acționa întemeindu-se pe criterii de oportunitate, fie în adoptarea unor măsuri, fie în alegerea procedurilor.** De altfel, acest principiu este reflectat în art. 2 din Codul de procedură penală referitor la Legalitatea procesului penal și potrivit căruia „Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.” Totodată, potrivit art. 4 din Legea nr. 303/2004 privind statutul procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005, **procurorii sunt obligați ca, prin întreaga lor activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora.**”*

Motivul pentru care procurorilor li s-a acordat statutul de magistrat nu a fost acela de a face vreo favoare acestei categorii profesionale, ci asigurarea cetățenilor că au în procurori veritabili apărători ai ordinii de drept, capabili să le apere drepturile și libertățile fundamentale, în mod imparțial, și nu simpli slujbași ai statului, ce apără interesele acestuia.

Una din cele mai importante competențe ale Ministerului Public este, potrivit art. 132 din Constituție, aceea de a apăra ordinea de drept.

Normele juridice, împreună cu relațiile juridice născute în baza lor, alcătuiesc ordinea de drept, parte componentă a ordinii sociale. Ordinea de drept constituie condiția de bază a echilibrului ordinii sociale, garanția realizării drepturilor esențiale ale individului și funcționării corecte a instituțiilor.

În virtutea acestei prerogative constituționale de apărare a ordinii de drept se recunoaște, de pildă, calitatea procesuală activă a procurorului în litigiile de contencios administrativ.

Astfel, potrivit art. 1 alin. (5) din legea 554/2004 privind contenciosul administrativ, *“când Ministerul Public apreciază că, prin excesul de putere, concretizat în emiterea unui act administrativ normativ, se vatămă un interes public, va sesiza instanța de contencios administrativ competentă de la sediul autorității publice emitente”.*

Mai mult, în Decizia 68/2005 CCR a explicat că *„procurorul este, fără îndoială, un organ al statului, dar el nu este un ”reprezentant al statului” (...) **Procurorul apără ordinea normativă**, iar în felul acesta nu dezechilibrează procesul în favoarea unuia sau altuia dintre titularii drepturilor supuse judecății.”*

De asemenea, în Decizia 171/2010 CCR a statuat că *„procurorul, indiferent de fapte sau făptuitori, este ținut de respectarea tuturor garanțiilor de legalitate și imparțialitate cerute de art. 132 din Constituție și este obligat ca, în cadrul activității judiciare, să reprezinte interesele generale ale societății, să apere ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor”.*

În ceea ce privește caracterul public al normelor ce reglementează procesul penal, prin Decizia nr. 839 din 8 decembrie 2015, (paragraful 21), CCR a constatat că *„jurisprudența sa*

se plasează pe coordonatele unui proces guvernat de principiile contradictorialității, al oralității procedurii și al transparenței actului de justiție, asigurându-se, în acest fel, încrederea cetățeanului în modul de realizare a acestuia, **motiv pentru care justiția nu trebuie să fie una ascunsă, secretă, din contră, ea trebuie să asigure participarea efectivă a părților în vederea realizării în mod plener a actului de justiție**".

Așadar, rolul constituțional al Ministerului Public, în exercitarea atribuțiilor constituționale de apărare a ordinii de drept și a drepturilor și libertăților cetățenilor, **îl obligă să fie el primul care să se asigure că astfel de norme secrete care încalcă Constituția și legea nu produc efecte juridice**, deoarece sunt singura autoritate de rang constituțional care are competența și obligația constituțională de a „apăra ordinea de drept”.

Or, Ministerul Public s-a derobat deliberat de această obligație, fapt ce dă, suplimentar, și o valență de conflict constituțional negativ situației expuse, definit ca “declinarea competenței sau refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor”.

V.2. Conflictul dintre Ministerul Public și Parlament

În **Decizia nr. 63/2017** Curtea Constituțională a menționat:

„87. În analizarea cererilor referitoare la conflictul juridic de natură constituțională (...) Curtea observă că **art. 1 alin. (4) din Constituție a instituit principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale**, ceea ce presupune, pe de o parte, că **niciuna dintre cele trei puteri nu poate interveni în activitatea celorlalte puteri**, iar pe de altă parte, presupune controlul prevăzut de lege asupra actelor emise de fiecare putere în parte.

88. Prevederile **art.61 alin.(1) teza a doua din Constituție conferă Parlamentului calitatea de unică autoritate legiuitoare a țării, iar în virtutea acestui monopol legislativ, Parlamentul este singura autoritate publică care adoptă legi**. Concepțutul de "lege" se definește prin raportare la două criterii: cel formal sau organic și cel material. Potrivit primului criteriu, **legea se caracterizează ca fiind un act al autorității legiuitoare, ea identificându-se prin organul chemat să o adopte și prin procedura ce trebuie respectată în acest scop**. (...)

110. Așa fiind, în virtutea principiului separației puterilor, consacrat în **art.1 alin.(4) din Constituție, precum și a prevederilor art.61 alin.(1), Parlamentul și, prin delegare legislativă, în condițiile art.115 din Constituție, Guvernul au competența de a institui, modifica și abroga norme juridice de aplicare generală. Instanțele judecătorești, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii, componente ale autorității judecătorești în virtutea Capitolului VI, al Titlului III – 37 Autoritățile publice, din Constituția României, au misiunea constituțională de a realiza justiția, în temeiul art.126 alin.(1) din Legea fundamentală, adică de a soluționa, aplicând legea, litigiile dintre subiectele de drept cu privire la existența, întinderea și exercitarea drepturilor lor subiective, de a reprezenta interesul general al societății și de a apăra ordinea de drept, în activitatea judiciară, în temeiul art.131 alin.(1) din Constituție, respectiv de a realiza rolul de garant al independenței justiției, în temeiul normei constituționale cuprinse în art.134 alin.(4), și nicidecum un rol în activitatea de elaborare a actelor normative, prin participarea la procedura de legiferare.**

111. Așadar, în ceea ce privește autoritatea judecătorească, conduita conformă Constituției transpare din cele statuate mai sus, și anume exercitarea competențelor stabilite de lege în

conformitate cu prevederile constituționale referitoare la separația puterilor în stat și, deci, abținerea de la orice acțiune care ar avea ca efect subrogarea în atribuțiile altei autorități publice. Aceasta cu atât mai mult cu cât în sarcina magistraților subzistă obligația de rezervă, care exprimă o sinteză a principiilor generale ale deontologiei profesiei (independență, imparțialitate, integritate). (...)”

Prin Decizia 68/2017 Curtea a confirmat concluziile privind conflictul de natură juridică statuând:

„95. În ceea ce privește competențele constituționale și legale ale Ministerului Public, dispozițiile art.131 din Constituție stabilesc că **”(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor”, iar procurorii constituiți în parchete ”conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.” De asemenea, art.132 alin.(1) din Constituție prin care se reglementează Statutul procurorilor statuează că ”Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției”.**

96. (...) **Dispozițiile art.63 din Legea nr.304/2004 prevăd în mod expres atribuțiile procurorilor, care vizează, în principal, efectuarea urmăririi penale în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, conducerea și supravegherea activității de cercetare penală a poliției judiciare, sesizarea instanțelor judecătorești pentru judecarea cauzelor penale, exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege. (...)**

120. (...) **În activitatea sa de interpretare și aplicare a legii, procurorul trebuie să realizeze un echilibru între spiritul și litera legii, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor, fără a avea competența de a se substitui autorităților competente în acest domeniu. (...)**

125. **In ceea ce privește Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție, conduita conformă Constituției transpare din cele statuate mai sus, și anume exercitarea competențelor stabilite de lege în conformitate cu prevederile constituționale referitoare la separația puterilor în stat și, deci, abținerea de la orice acțiune care ar avea ca efect subrogarea în atribuțiile altei autorități publice. Prin urmare, Ministerul Public nu are competența de a desfășura activități de cercetare penală cu privire la legalitatea și oportunitatea unui act normativ adoptat de legiuitor”.**

Cu privire la atribuțiile Procurorului General, Decizia CCR nr. 611/2017 a statuat că:

„69. **În virtutea calității de procuror general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, persoana care ocupă această funcție conduce acest parchet, coordonează activitatea parchetelor din subordine, stabilește raporturi constituționale cu toate celelalte autorități și îndeplinește o serie de atribuții care nu au legătură cu activitatea judiciară. Astfel, potrivit art. 71 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, ”Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție reprezintă Ministerul Public în relațiile cu celelalte autorități publice (...)**

107. (...) **Curtea constată că respectarea statului de drept (...) implică, din partea autorităților publice, comportamente și practici constituționale, care își au sorginea în ordinea normativă constituțională, privită ca ansamblu de principii care fundamentează raporturile sociale, politice, juridice ale unei societăți. (...) Prin urmare, colaborarea loială presupune, dincolo de respectul față de lege, respectul reciproc al autorităților/instituțiilor**

statului, ca expresie a unor valori constituționale asimilate, asumate și promovate, în scopul asigurării echilibrului între puterile statului. (...)”

Sumarizând aceste principii constituționale se reține, în esență, că întreaga activitate a Ministerului Public, inclusiv activitatea de conducere și supraveghere a cercetării penale, se desfășoară strict în condițiile legii. Pe de altă parte, legea este adoptată de Parlament, ca singură autoritate legiuitoare a țării.

Or, prin încheierea acestor protocoale secrete ce a reglementat activitatea de cercetare penală a Parchetului în afara Codului de procedură penală și a altor legi speciale, Ministerul Public, pe de o parte, și-a încălcat limitele și obligațiile constituționale, iar pe de altă parte și-a depășit limitele constituționale, încălcând într-un mod brutal, subversiv și ascuns competențele Parlamentului, cu consecințe directe inclusiv în planul drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor.

La punctul IV am menționat o serie de prevederi din aceste protocoale prin care Ministerul Public, pe de o parte, și-a încălcat propriile atribuții constituționale, iar pe de altă parte, și-a depășit propriile competențe constituționale, acesta „legiferând” reguli secrete de procedură penală prin care, pe de o parte, s-a adăugat la legea adoptată de Parlament și publicată în Monitorul Oficial, iar, pe de altă parte, s-au încălcat norme stabilite de legiuitor.

Ca atare, în mod neîndoielnic, după cum rezultă din cele de mai sus, prin încheierea acestor protocoale secrete, care adaugă sau modifică legea, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și-a încălcat propriile competențe constituționale, iar, pe de alta, și-a atribuit competențe ce țin de sfera puterii legislative, edictând norme cu privire la modul de desfășurare a procesului penal, atribuție ce aparține exclusiv legiuitorului.

Acționând în „cooperare” secretă cu Serviciul Român de Informații în cadrul proceselor penale, în baza acestor protocoale, Ministerul Public a încălcat separația puterilor și voința legiuitorului, acesta nemaisupunându-se Constituției și legii, ci unor protocoale secrete ce adaugă la lege sau conțin prevederi contrare Constituției și legii.

Chiar dacă aceste protocoale au fost denunțate, așa cum susține actuala conducere a Ministerului Public și SRI, efectele lor continuă să se producă atât în proceduri judiciare în curs de desfășurare, cât și în cele finalizate.

În cazul procedurilor judiciare deja finalizate, efectele acestor protocoale secrete dintre Ministerul Public și Serviciul Român de Informații – materializate prin hotărâri judecătorești ce au avut în vedere probe strânse în baza acestor protocoale secrete – se produc în continuare asupra persoanelor judecate definitiv.

În concluzie, în loc ca în procesele penale să se aplice strict legea adoptată de Parlament, promulgată de Președinte și publicată în Monitorul Oficial, în baza acestor protocoale secrete dintre Ministerul Public și SRI s-au aplicat și încă se aplică norme procedurale penale emise prin abuz de putere, autoritatea Parlamentului de unic organ legiuitor al țării fiind așadar, în mod neîndoielnic, uzurpată.

V.4. Conflictul dintre Ministerul Public și Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe

1. Înfăptuirea justiției și restrângerea drepturilor și libertăților cetățenilor nu s-a mai făcut doar în numele legii, care e publică, ci și a acestor protocoale secrete

"(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie", prevede Constituția la art. 1.

Înfăptuirea justiției este subsumată acestor trei principii constituționale fundamentale: garantarea drepturilor și libertăților, separația puterilor și obligativitatea respectării Constituției și legii (domnia legii).

Art. 21 din Constituție, privind „accesul liber la justiție”, prevede că:

„(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.”

Art. 53 din Constituție, privind „Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți”, prevede că:

„(1) **Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.**

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.”

Potrivit art. 124 din Constituție, privind „înfăptuirea justiției”:

„(1) Justiția se desfășurează în numele legii.

(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

(3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.”

De asemenea, art. 126 din Constituție, privind „Instanțele judecătorești”, prevede că:

„(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

(2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.”

Conform Constituției, pentru ca un act normativ să aibă valoare de lege este necesar să îndeplinească două condiții minimale și imperative: să fie emis de puterea legiuitoare, ordinară sau delegată, și să fie publicată.

Niciun act normativ secret nu poate crea obligații în sarcina cetățenilor sau nu le poate știrbi acestora drepturi recunoscute de lege.

Niciun act de procedura si nici o activitate de judecata nu poate fi facuta in afara legii, in temeiul unor norme secrete, fara a încalca însuși fundamentul constituțional al înfăptuirii justitiei, al statului de drept si al separatiei puterilor in stat.

Or, Parchetul de pe lângă ICCJ a încălcat brutal principiul colaborării loiale dintre puterile statului, punând ICCJ și instanțele de judecată în situația de a judeca persoane fără a cunoaște nici normele și nici modalitatea concretă pe baza cărora s-au administrat probatorii pe parcursul urmăririi penale, ca urmare a acestor protocoale secrete dintre Ministerul Public și SRI. Necunoscând existența și conținutul acestor protocoale, instanțele nu aveau cum să cunoască faptul că, în temeiul unor norme procedurale secrete, ofițeri ai Serviciului Român de Informații strângeau probe și acționau ca veritabile organe de cercetare penală secretă, cu încălcarea interdicției legale prevăzute de Legea 14/1992, astfel cum a constatat și CCR prin Decizia 51/2016.

Aceste protocoale au fost clasificate, fiind comunicate doar parchetelor, nu și instanțelor de judecată.

Or, ca urmare a acțiunii PICCJ, în baza acestor protocoale secrete pe care le-a semnat cu SRI, cetățeni ai acestei țări au fost anchetați și li s-au restrâns și încălcat drepturi fundamentale, fără ca aceștia să fi știut că li se aplică alte norme decât cele din Codul de procedură penală, că sunt anchetați de către alte organe decât cele prevăzute de lege și fără a avea posibilitatea să conteste probele acuzării pentru vicii de legalitate.

2. Justițiabilii au fost privați de dreptul constituțional la apărare, neputând uza de drepturile procesuale și procedurale conferite de legiuitor prin Codul de procedură penală

Secretizarea acestor protocoale încheiate cu Serviciul Român de Informații și desfășurarea urmăririi penale de către Ministerul Public în baza lor a pus persoanele acuzate în imposibilitatea de a se apăra cu privire la legalitatea probelor administrate în baza acestor protocoale.

Or, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat repetat importanța respectării dreptului la apărare ca și componentă esențială a dreptului la un proces echitabil și, implicit, a înfăptuirii justiției.

Dreptul la apărare, reglementat în art. 24 din Constituție, conferă oricărei părți implicate într-un proces, potrivit intereselor sale și indiferent de natura procesului, posibilitatea de a utiliza toate mijloacele prevăzute de lege pentru a invoca în apărarea sa fapte sau împrejurări. Acest drept presupune participarea la ședințele de judecată, folosirea mijloacelor de probă, invocarea excepțiilor prevăzute de legea procesual penală, exercitarea oricăror altor drepturi procesual penale și posibilitatea de a beneficia de serviciile unui apărător.

Din acest punct de vedere, utilizarea unor protocoale secrete de „cooperare” dintre Ministerul Public și SRI în activitatea de cercetare penală și implicarea unor servicii de informații ce nu aveau, potrivit legii, dreptul de a face astfel de acte, a încălcat în mod grav principiul egalității de arme.

Curtea Constituțională a făcut un amplu examen al acestui principiu prin decizia 4/2017, reținând, printre altele, că:

„36. Cu privire la principiul egalității armelor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în Hotărârea din 27 octombrie 1993, pronunțată în Cauza Dombó Beheer BV împotriva Olandei, în sensul că fiecare parte la un proces trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a-și expune cauza în fața instanței, inclusiv în ceea ce privește probele, în condiții care să nu o dezavantajeze în mod semnificativ în raport cu partea adversă. **Principiul egalității armelor - unul din elementele noțiunii mai largi de proces echitabil și componentă importantă a unei apărări efective într-un proces cu caracter judiciar - impune fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza sa în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu „adversarul” ei.** Așadar, principiul egalității armelor semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unui tribunal, fără ca una din ele să fie avantajată în raport cu cealaltă parte din proces (Hotărârea din 23 octombrie 1996, pronunțată în Cauza Ankerl împotriva Elveției, paragraful 38).

37. Astfel cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, precitată, paragraful 38, un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil este acela că, în materie penală, inclusiv elementele ce țin de procedură ar trebui să se desfășoare într-o manieră contradictorie, trebuind să existe egalitate de arme între acuzare și apărare. **Dreptul la un proces în contradictoriu înseamnă, într-un caz penal, că atât procurorului, cât și inculpatului trebuie să li se ofere posibilitatea de a avea cunoștință și de a putea aduce observații referitoare la toate probele prezentate sau la observațiile depuse de către cealaltă parte în vederea influențării deciziei instanței (Hotărârea din 16 februarie 2000 pronunțată în Cauza Rowe și Davis împotriva Regatului Unit, paragraful 60).** Legislația națională poate îndeplini această exigență în diverse maniere, dar **metoda adoptată de către aceasta trebuie să garanteze ca partea adversă să fie la curent cu depunerea observațiilor și să aibă posibilitatea veritabilă de a le comenta** (Hotărârea din 28 august 1991, pronunțată în Cauza Brandstetter împotriva Austriei).

(...)

39. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, utilizarea probelor obținute în faza instrucției penale nu contravine art.6 paragraful 3 lit.d) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atât timp cât dreptul la apărare a fost respectat (Hotărârea din 20 septembrie 1993, pronunțată în Cauza Saidi împotriva Franței, paragrafele 43 și 44, și Hotărârea din 13 octombrie 2005, pronunțată în Cauza Bracci împotriva Italiei, paragrafele 51 și 54). De aceea, utilizarea unei probe așa cum a fost administrată în faza de urmărire penală nu poate fi luată în considerare **dacă acuzatul nu a avut posibilitatea, în niciun stadiu al procedurii, să o conteste în mod efectiv.**

40. Totodată, în soluționarea plângerilor având ca obiect încălcarea principiilor loialității și legalității utilizării procedurilor probatorii speciale – investigatori, agenți infiltrați – Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat cu privire la necesitatea analizării atente a procedurilor judiciare prin care se produc aceste probe și, în special, cu privire la verificarea respectării cerințelor de contradictorialitate și egalitate a armelor (Hotărârea din 16 februarie 2000, pronunțată în Cauza Jasper împotriva Regatului Unit al Marii Britanii, paragrafele 50-58, și Hotărârea din 26 octombrie 2006, pronunțată în Cauza Khudobin împotriva Rusiei, paragrafele 133-135).

41. De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat că, în anumite circumstanțe, autoritățile judiciare pot apela la declarațiile administrate în faza „instrucției”, în special în cazul refuzului persoanelor care le-au dat de a le reitiera în public de teamă pentru consecințele pe care acestea le-ar putea avea pentru siguranța lor. Dacă inculpatul a avut o ocazie adecvată și suficientă de a contesta astfel de mărturii, în momentul în care sunt făcute ori mai târziu, utilizarea lor nu violează în sine art.6 paragrafele 1 și 3 lit.d) din Convenție (Hotărârea din 24 noiembrie 1986, pronunțată în Cauza Unterpertinger

împotriva Austriei, paragrafele 31-33, Hotărârea din 20 septembrie 1993, pronunțată în Cauza Saidi împotriva Franței, paragrafele 43 și 44, și Hotărârea din 23 aprilie 1997, pronunțată în Cauza Van Mechelen împotriva Olandei, paragraful 55).

42. În același fel, în Cauza Schenk împotriva Elveției, instanța de la Strasbourg a arătat că este în sarcina sa aprecierea în ansamblu a caracterului echitabil al procesului și nu excluderea în principiu și in abstracto a probelor administrate nelegal. În cauză, s-a constatat că reclamantului i-a fost respectat dreptul la apărare, chiar dacă cererile sale fuseseră respinse, întrucât acesta a putut contesta caracterul nelegal al înregistrărilor, pe motivul că nu fuseseră dispuse de un judecător, și, pe de altă parte, a avut posibilitatea de a tăgădui autenticitatea înregistrărilor și de a se opune la folosirea lor (Hotărârea din 12 iulie 1988, paragrafele 46-49). De asemenea, în Hotărârea din 12 mai 2000, pronunțată în Cauza Khan împotriva Regatului Unit al Marii Britanii, paragrafele 34-40, instanța europeană a reținut, în esență, că reclamantul a avut posibilitatea de a contesta în toate gradele de jurisdicție autenticitatea înregistrărilor, precum și posibilitatea folosirii lor ca probe în proces.

43. În aceste împrejurări, Curtea constată că instanța europeană a statuat, în jurisprudența sa, cu privire la necesitatea analizării atente a procedurilor judiciare prin care se administrează probe în procesul penal, la posibilitatea veritabilă, adecvată și suficientă de a contesta legalitatea probatoriilor produse în faza „instrucției” (urmăririi penale), aspecte care presupun, în concret, posibilitatea părților de a utiliza toate mijloacele prevăzute de lege pentru a invoca în apărarea lor fapte sau împrejurări, inclusiv administrarea oricăror mijloace de probă ce ar demonstra nelegalitatea probatoriilor produse de organele de urmărire penală.

45. Așadar, Curtea reține că - acceptând posibilitatea ca o probă obținută nelegal în urmărirea penală și necercetată în mod efectiv în procedura camerei preliminare să poată sta la baza unei hotărâri de condamnare - s-ar eluda standardul convențional anterior expus (...). De altfel, instanța de la Strasbourg a reținut în Hotărârea din 11 februarie 2014, pronunțată în Cauza Cēsnieks împotriva Letoniei, că utilizarea în cadrul procedurilor penale a probelor obținute prin încălcarea unuia dintre drepturile fundamentale prevăzute de Convenție ridică întotdeauna probleme legate de echitabilitatea procesului penal, chiar dacă admiterea unei asemenea probe nu a fost decisivă în luarea deciziei de condamnare a unei persoane.”

Prima condiție, așadar, pentru ca persoana acuzată să aibă posibilitatea veritabilă, adecvată și suficientă de a contesta legalitatea probatoriilor produse în faza „instrucției” penale este aceea de a cunoaște cine și cum a făcut probatoriul, și în temeiul căror norme procedurale.

Or, câtă vreme aceste norme erau secrete și completeau sau chiar dispuneau contrar Codului de procedură penală, este evident că dreptul fundamental al acestora la apărare și, implicit, la înfăptuirea justiției în coordonatele fixate de Constituție și lege a fost încălcat.

3. Instanțele nu și-au putut exercita funcția de înfăptuire a justiției în mod efectiv și deplin

Consecința faptului că Ministerul Public și SRI au clasificat aceste protocoale a fost acela că nu doar părțile, dar nici instanțele de judecată nu au avut cunoștință de existența acestora și, implicit, nu au avut acces la conținutul lor.

Chiar și în aceste condiții însă, ale clasificării protocoalelor, dacă PICCJ ar fi respectat principiul colaborării loiale între instituții, ar fi trimis aceste protocoale instanțelor, pentru ca judecătorii care judecau acest tip de cauze să fi avut cunoștință de conținutul lor, în acord cu principiul necesității de a cunoaște.

„Necesitatea de a cunoaște”, potrivit art. 3 lit. c) din HG 585/2002, este *"principiul conform căruia accesul la informații clasificate se acordă în mod individual numai persoanelor care, pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, trebuie să lucreze cu astfel de informații sau să aibă acces la acestea"*.

Or, din moment ce nu le-a comunicat instanțelor, PICCJ a considerat că, în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, judecătorii nu trebuie să aibă acces la aceste protocoale și să le cunoască conținutul, deși, așa cum am demonstrat, acestea cuprind veritabile norme de procedură penală în baza cărora se administrau probe în procesul penal.

Legiuitorul a stabilit în Codul de procedură penală diverse sancțiuni în cazul în care măsurile sau actele din cursul urmăririi penale sunt încheiate de un organ incompetent, cu depășirea competențelor sale sau cu încălcarea legii, însă pentru ca aceste sancțiuni să poată fi discutate și, eventual, aplicate, prima condiție era ca instanța să fi avut cunoștință de existența acestor depășiri de competență, pentru ca ulterior să fi putut dispune cu privire la ele.

Acțiunea PICCJ de a ține ascunse de instanțe protocoalele cu SRI este o acțiune vădit neconstituțională, prin care Ministerul Public a împiedicat instanțele să își îndeplinească atributul constituțional de înfăptuire a justiției.

Astfel, prin Decizia nr. 54 din 14 ianuarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 42 din 23 ianuarie 2009, Curtea Constituțională a statuat ca *„în domeniul aplicării legii într-o cauză dedusă judecătii, inclusiv în ceea ce privește legalitatea administrării mijloacelor de probă, expert este însuși judecătorul cauzei, care, în virtutea pregătirii sale profesionale și a statutului său de independență, are competența de a decide cu privire la raporturile juridice deduse judecătii, a mijloacelor de probă administrate și a normelor juridice aplicabile."*

Pornind de la această rațiune, a faptului că independența judecătorului conferă acestuia competența de a decide asupra cauzei, Curtea Constituțională a insistat asupra faptului că exigențele constituționale ale înfăptuirii justiției sunt îndeplinite doar atunci când judecătorul are posibilitatea de a efectua un control real și efectiv asupra tuturor chestiunilor litigioase, inclusiv legalitatea probelor.

În Decizia 4/2017 Curtea Constituțională explică acest raționament, arătând că: „33. *Independența puterii judecătorești permite judecătorilor să își îndeplinească rolul de protectori ai drepturilor și libertăților cetățenilor (în acest sens, Decizia nr.629 din 4 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.88 din 2 februarie 2015), norma procesual penală cuprinsă în art.345 alin.(1), astfel cum a fost modificată prin Legea nr.75/2016, neasigurând jurisdicție deplină cu privire la aspecte ce fac obiectul camerei preliminare - în concret, cu privire la verificarea legalității administrării probelor - astfel încât acuzația în materie penală nu este supusă controlului complet al unui magistrat independent și imparțial."*

În aceeași decizie, Curtea scoate în evidență importanța verificării legalității probelor, subliniind următoarele: *"Curtea reține, totodată, că verificarea legalității, inclusiv a loialității - componentă intrinsecă a legalității - administrării probelor de către organele de urmărire penală, implică controlul realizat de judecătorul de cameră preliminară cu privire*

la modul/condițiile de obținere și folosire/administrare a probelor. Judecătorul de cameră preliminară este competent a analiza, din oficiu sau la cerere, probele și actele prin prisma respectării dispozițiilor legale, nelegalitățile constatate urmând a fi sancționate în măsura și cu sancțiunea permisă de lege. Or, având în vedere acest obiect al procedurii de cameră preliminară, **Curtea subliniază că judecătorul de cameră preliminară trebuie să realizeze o verificare minuțioasă, exclusiv prin prisma legalității, a fiecărei probe și a mijlocului prin care aceasta a fost administrată.**

28. Cu toate acestea, Curtea a reținut în paragraful 26 al prezentei decizii că probele pot fi viciate atât prin încălcarea prescripțiilor procedurale de administrare a lor, cât și prin obținerea probelor prin metode nelegale. Or, Curtea observă că legea procesual penală în vigoare interzice în mod absolut administrarea probelor prin practici neloiale, prin dispozițiile art.101 alin.(1)-(3), ca și folosirea procedeele de obținere nelegală a probelor, legiuitorul excluzând în mod absolut astfel de practici/procedee din câmpul legalității.”

În ceea ce privește importanța competenței organelor de cercetare penală, din punct de vedere al sancțiunilor procedurale atrase, prin decizia nr.302/2017, Curtea Constituțională a subliniat că:

„53. În acest context, Curtea reține că, în doctrină, în ceea ce privește noțiunea de competență, s-a constatat că aceasta este inseparabilă de organele procesului penal, organele judiciare penale fiind repartizate după criteriile de competență prevăzute de lege asupra anumitor infracțiuni sau anumitor acte ori măsuri dintr-o anumită fază a procesului penal. Tocmai această circumstanțiere, delimitare și repartizare a exercițiului atribuțiilor organelor judiciare proiectează noțiunea competenței penale. În același timp, nici nu s-ar putea imagina exercițiul acestor atribuții fără aceste măsuri impuse prin organizarea competenței, ce determină însăși capacitatea pe care o au diferitele organe judiciare de a-și îndeplini funcțiile esențiale prevăzute de lege, respectiv asupra căror cauze penale, în ce grad și în ce circumscripție teritorială își pot exercita competențele.

(...)o consecință a prevederilor art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, care prevăd obligativitatea respectării, în România, a Constituției, a supremației sale și a legilor, este aceea că legiuitorul trebuie să reglementeze din punct de vedere normativ atât cadrul de desfășurare a procesului penal, cât și competența organelor judiciare și modul concret de realizare a fiecărei subdiviziuni, a fiecărei etape a procesului penal. Astfel, **Curtea a constatat că legiuitorul trebuie să prevadă cu exactitate obligațiile pe care le are fiecare organ judiciar, care se impune a fi circumscrise modului concret de realizare a atribuțiilor acestora, prin stabilirea, în mod neechivoc, a operațiunilor pe care acestea le îndeplinesc în exercitarea atribuțiilor lor** (Decizia nr. 23 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 240 din 31 martie 2016, paragrafele 15, 16).

55. Astfel, Curtea constată că reglementarea competențelor organelor judiciare reprezintă un element esențial ce decurge din principiul legalității, principiu ce se constituie într-o componentă a statului de drept. Aceasta deoarece o regulă esențială a statului de drept este aceea că atribuțiile/competențele autorităților sunt definite prin lege. Principiul legalității presupune, în principal, că organele judiciare acționează în baza competenței pe care legiuitorul le-a conferit, iar, subsecvent, presupune că acestea trebuie să respecte atât dispozițiile de drept substanțial, cât și pe cele de drept procedural incidente, inclusiv a normelor de competență.”

În urma acestor considerente, Curtea Constituțională a constatat că sunt neconstituționale normele procedurale ce reglementează sancțiunea nulității relative, în locul celei absolute, în cazul încălcării normelor de competență.

Ca atare, respectarea normelor ce stabilesc competența este o chestiune esențială asupra căreia instanța de judecată trebuie să se pronunțe, fapt ce implică cunoașterea cauzei sub toate aspectele, inclusiv cine și cum a făcut probațiunea pe parcursul urmăririi penale.

Mai departe, așa cum rezultă din jurisprudența CCR precitată, probele reprezintă un element esențial al procesului penal.

Probele administrate într-un dosar sau în legătură cu un dosar sunt caștigate cauzei, aparțin dosarului și pot fi înlăturate fizic din dosar doar de judecători, conform Deciziei CCR 22/2018 care a interpretat dispozițiile de procedură privind "excluderea probei".

Probele sunt analizate, reținute sau combătute, înlăturate, atât de procuror, prin rechizitoriu, cât și de judecător prin hotărâre.

Or, în baza protocoalelor amintite, procurorii împreună cu ofițerii SRI au făcut ei înșiși o preselecție a probelor, au înlăturat fizic din dosarul penal probe la libera lor apreciere, pe care le-au considerat „nerelevante”, probe care nu mai pot fi cenzurate niciodată de un magistrat independent.

Procedând în acest mod ei s-au substituit judecătorului, singurul chemat să facă o analiză obiectivă asupra probelor, a tuturor probelor, să le rețină sau să le înlătore, fie efectiv, fizic, atunci când sunt nule, fie prin motivare, arătând de ce nu le are în vedere la conturarea stării de fapt și la stabilirea adevărului în cauză.

Mai mult, procurorii, procedând într-un mod arbitrar și fără nicio motivare la antecenzura probelor, practic îi determină/conditionează judecătorului hotărârea.

Nu poate exista o activitate de judecată liberă, supusă doar legii, atât timp cât procurorii și ofițerii SRI îi prezintă judecătorului doar o parte a adevărului, bazată pe probele selectate de ei, manipulând practic probele și, implicit, cursul procesului.

În concluzie, prin ascunderea existenței protocoalelor cu SRI față de instanțele de judecată, PICCJ a împiedicat în mod indubitabil judecătorii să facă un control complet cu privire la legalitatea și temeinicia TUTUROR probelor obținute, viciind în acest mod actul de judecată și împiedicând instanțele să judece în mod independent și imparțial, așa cum prevede Constituția și a susținut Curtea Constituțională în jurisprudența sa.

Așa cum rezultă din jurisprudența CEDO și a CCR, *„hotărârile penale definitive sunt susceptibile de modificări și schimbări în cursul executării numai ca urmare a descoperirii unor împrejurări care, dacă erau cunoscute în momentul pronunțării hotărârii, ar fi condus la luarea altor măsuri împotriva făptuitorului ori ca urmare a unor împrejurări intervenite după ce hotărârea a rămas definitivă. În aceste situații apare necesitatea de a se pune de acord conținutul hotărârii puse în executare cu situația obiectivă și a se aduce modificările corespunzătoare în desfășurarea executării”* (decizia CCR 1470/2011).

Or, pentru a putea verifica aceste aspecte, este necesar ca CCR să tranșeze preliminar acest conflict, pentru a dispune dacă și în ce măsură Ministerul Public a încălcat separația puterilor în stat, ordinea de drept, principiul legalității și imparțialității care guvernează

activitatea procurorilor, precum și competențele constituționale ale Parlamentului și instanțelor, și care au fost consecințele conflictului astfel creat.

x X x

În concluzie, dat fiind că, prin protocoalele clasificate cu nr. 00750 din 04.02.2009 și 09472 din 08.12.2016, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, încălcându-și atât propriile competențe constituționale, de apărare a ordinii de drept și a drepturilor și libertăților cetățenilor, cât și statutul procurorilor prevăzut de Constituție, care prevede că aceștia „își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției” (art. 132 alin. 1),

a creat norme procedurale penale secrete cu valoare de lege, cărora li s-a supus, și **a atribuit, contrar legii, calitatea de organ de cercetare penală Serviciului Român de Informații, Ministerul Public devenind astfel legislator pozitiv**, acțiuni în urma cărora drepturi și libertăți ale cetățenilor români au fost restrânse și/sau încălcate,

dat fiind că protocoalele în cauză nu au fost comunicate nici instanțelor și nici aduse la cunoștința părților ori publicului, astfel încât părțile să se poată folosi de toate mijloacele legale și procedurale pentru a-și apăra drepturile, iar judecătorii să poată judeca pricinile sub toate aspectele, fapt ce le-a afectat independența și imparțialitatea,

având în vedere că aceste protocoale, deși se susține de actuala conducere a Ministerului Public și SRI că au fost denunțate, produc încă efecte juridice atât în proceduri în curs, cât și în procese deja finalizate,

luând în considerare faptul că **dreptul de acces** al părților la o instanță independentă și imparțială a fost **încălcat** prin **caracterul secret** al dispozițiilor cuprinse în aceste protocoale,

formulez, în temeiul **art. 146 lit. e) din Constituția României**, prezenta sesizare Curții Constituționale cu solicitarea de a soluționa acest vădit conflict juridic de natură constituțională în vederea restabilirii „supremației Constituției”, astfel încât fiecare autoritate implicată să își poată îndeplini atribuțiile strict în limitele constituționale, iar cetățenii acestei țări care, din 2009 până în prezent, au fost lezați în drepturile și libertățile garantate de Constituție prin „cooperarea” secretă dintre Ministerul Public și SRI în baza acestor protocoale clasificate, să își poată obține recunoașterea drepturilor încălcate și remedia vătămările produse, prin respectarea deplină a drepturilor lor garantate constituțional.

Nu în ultimul rând, ar fi în beneficiul democrației și statului de drept din România ca onorata Curte Constituțională, în soluționarea prezentului conflict, să dispună Ministerului Public publicarea tuturor protocoalelor pe care le-a avut sau are din 1990 până în prezent cu orice serviciu de informații.

Cu aleasă considerație,

p. Președintele Camerei Deputaților

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO